

Nou reglament de Protecció de dades de caràcter personal

Ariadna Macià
Advocada i Consultora
COMTEC

La norma augmenta la seguretat jurídica i resol determinades qüestions o llacunes interpretatives que existien fins el moment.

Des del nivell basic de seguretat passen a un nivell alt totes les dades derivades de la violència de gènere.

Entra en vigor el nou Reglament de Protecció de Dades de Caràcter Personal, aprovat per Reial Decret 1720/2007 el passat 21 de desembre.

Desenvolupament de la Llei de Protecció de dades

- La norma augmenta la seguretat jurídica i resol determinades qüestions o llacunes interpretatives que existien fins el moment.
- S'aplica també als fitxers i tractaments no automatitzats (paper) i es fixen criteris específics sobre les mides de seguretat dels mateixos.
- Es garanteix que les persones, abans de consentir que les seves dades siguin recollides i tractades, puguin tenir un ple coneixement de la utilització que es vagi a fer d'aquestes dades.
- La persona interessada disposarà d'un medi senzill i gratuït per exercitar el seu dret d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició, sense haver d'utilitzar correu certificat ni altres medis que suposin una despesa addicional.
- Totes les despeses derivades de la violència de gènere passen del nivell basic de seguretat a un nivell alt.

EL passat 19 d'abril va entrar en vigor el Reial Decret pel que s'aprova el Reglament que desenvolupa la Llei Orgànica de Protecció de Dades de caràcter personal.

El nou reglament augmenta la seguretat jurídica i resol determinades qüestions o llacunes interpretatives que existien, amb especial atenció a tot allò que pot suscitar una major sensibilitat als titulars del dret i els subjectes obligats per la llei. Recull, a més, la interpretació de la Llei Orgànica feta pels Tribunals a través de la jurisprudència.

Innovacions més destacables

La norma inclou expressament en el seu àmbit d'aplicació als fitxers i tractaments de dades no automatitzats (en paper) i fixa criteris específics en quant a mides de seguretat dels mateixos.

De la mateixa manera, regula tot un procediment per garantir que qualsevol persona, abans de consentir que les seves dades siguin recollides i tractades, pugui tenir un ple coneixement de la utilització que es vagi a fer d'aquestes dades.

Tot i que la norma no és d'aplicació a persones difuntes, per evitar situacions doloroses als familiars es preveu que aquests puguin comunicar al responsable del fitxer la defunció i sol·licitar la cancel·lació de les dades.

Per garantir el dret de les persones a controlar la exactitud i utilització de les seves dades personals, s'exigeix de forma expressa al responsable d'aquests fitxers de dades que concedeixi a l'interessat un medi senzill i gratuït per permetre a aquelles persones exercitar el seu dret d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició. De la mateixa manera es prohibeix exigir a l'interessat l'enviament de cartes certificades o similars, o la utilització de medis de telecomunicacions que comportin el pagament d'una tarifa adicional.

Modificacions en les mides de seguretat

S'incrementa la protecció oferta a les dades de caràcter personal en diversos aspectes:

- Passen d'un nivell basic de seguretat al nivell mig els fitxers de les Entitats Gestores i Serveis Comuns de la Seguretat Social que tinguin relació amb les seves competències i les mútues d'accidents laborals i de malalties professionals de la seguretat social. També passen a nivell mig de seguretat els fitxers que continguin dades de caràcter personal sobre característiques o personalitat dels ciutadans que permetin deduir el seu comportament.
- De la mateixa manera, des de un nivell basic passen a un nivell mig els fitxers dels que són responsables els operadors de serveis de comunicacions electròniques sobre dades de tràfic i de localització. A més s'exigeix a aquests operadors establir un registre d'accés a aquestes dades per determinar qui ha intentat accedir a aquestes dades, data i hora en que s'ha intentat accedir i si ha estat autoritzat o denegat.
- Des del nivell basic de seguretat passen a un nivell alt totes les dades derivades de la violència de gènere.

- Sobre aquestes i la resta de dades personals inclosos en el nivell alt de seguretat s'incorpora l'obligació de xifrar aquestes dades si es troben emmagatzemades en dispositius portàtils.

Per facilitar els obligats a complir les mides de seguretat, s'exigeix que els productes de software destinats al tractament de dades personals incloguin en la seva descripció, ja sigui basic, mig o alt, que permetin assolir d'acord amb el reglament.

Per una altra banda, s'estableixen certes especialitats per facilitar la implantació de mides de seguretat que incidiran sobretot en el àmbit de les Pymes, doncs bastarà amb aplicar les mides de seguretat de nivell bàsic, en lloc de les de nivell alt, respecte a dades especialment protegides quan només s'utilitzin per al pagament de quotes a les entitats de les que els titulars de les dades siguin membres. El mateix es permet respecte a les dades referents exclusivament al grau de discapacitat o a la senzilla declaració de la condició de discapacitat o invalidesa, quan tinguin com a única finalitat complir amb una obligació legal. Això és particularment aplicable a les dades relatives a la afiliació sindical o respecte a la salut en els fitxers de nòmines.

Bastarà amb aplicar les mides de seguretat de nivell bàsic, en lloc de les de nivell alt.

Respecte a les dades referents al grau de discapacitat o a la senzilla declaració de la condició de discapacitat o invalidesa, quan tinguin com a única finalitat complir amb una obligació legal. Això és particularment aplicable a les dades relatives en els fitxers de nòmines.

Tots els fitxers, ja siguin automatitzats o no, que siguin creats amb posterioritat a la entrada en vigor del present Reglament hauran de complir les mesures previstes, sense que existeixi cap termini transitori d'adaptació.

Mides de seguretat específiques per a fitxers i tractaments no informatitzats (paper)

El Reglament concedeix una atenció especial a aquests dispositius de emmagatzematge i custòdia de documents, amb la finalitat que es garanteixi la confidencialitat i la integritat de les dades que contenen.

- S'exigirà l'aplicació d'uns criteris d'arxiu que garanteixin la correcta conservació dels documents i l'exercici del dret d'oposició al tractament, rectificació i cancel·lació de dades
- El armaris, arxivadors i la resta d'elements d'emmagatzematge, hauran de disposar de mecanismes adequats de tancament (clau) que impedeixin l'accés a la documentació per persones no autoritzades. Mentre que aquesta documentació no estigui arxivada, la persona que estigui al seu càrrec haurà de custodiar-la impedit que accedeixi a ella qui no estigui autoritzat.
- Quant aquests fitxers continguin dades incloses en un nivell de seguretat alt (ideologia, afiliació sindical, religió, creences, origen racial, salut, vida sexual, dades recavades per la policia sense consentiment del afectats o actes derivats de vio-

lència de gènere), hauran d'estar en àrees tancades amb el dispositiu de seguretat pertinent (portes amb clau).

Regim transitori d'aplicació

Per el compliment de les noves mides de seguretat s'estableix un règim transitori d'implantació de les mateixes als fitxers i tractaments actualment existents. En aquest cas, per als fitxers en suports no automatitzats es fixen terminis d'un any, divuit mesos i dos anys per als nivells bàsics, mig i alts, respectivament.

Pel que fa als fitxers automatitzats, en un any hauran d'implantar-se les mides de seguretat de nivell mig per a aquells que en l'actualitat són classificats com de nivell bàsic; en el termini d'un any per implantar les mides de seguretat de nivell mig i de divuit mesos per implantar les mides de seguretat de nivell alt els fitxers sobre violència de gènere i les dades referents a tràfic i localització en comunicacions electròniques disponibles al públic, que actualment estan en el nivell bàsic.

Tots els fitxers, ja siguin automatitzats o no, que siguin creats amb posterioritat a la entrada en vigor del present Reglament hauran de complir les mesures previstes, sense que existeixi cap termini transitori d'adaptació.

Tractament de dades de menors d'edat

- Com a norma general es prohibeix demanar o tractar dades de menors de catorze anys sense el consentiment dels seus pares. Si són majors d'aquesta edat, no s'exigeix el consentiment, excepte que siguin actes que els menors de divuit anys no puguin realitzar sense el permís patern.
- Si, a més, es pretén recollir dades amb informació relativa als membres del grup familiar o les seves característiques, serà necessari que els titulars dels mateixos donin el seu consentiment.
- A més, els menors d'edat hauran de ser informats amb un llenguatge clar, que els hi resulti fàcilment comprensible i s'haurà de garantir que s'ha comprovat l'edat del menor i l'autenticitat del consentiment donat.

Fitxers sobre solvència patrimonial i crèdit

S'introdueixen importants novetats en el tractament d'aquestes dades.

Per a la inclusió d'aquestes dades, a més de l'existència prèvia d'un deute cert, vençut i exigible que hagi estat impagat, és necessari que no s'hagi començat una reclamació de tipus judicial, arbitral o administrativa sobre el mateix. A més, és precisa la notificació de la inclusió, imposada per la Llei Orgànica de Protecció de Dades, de forma que no s'inclouin aquells deutes respecte dels que no consti la recepció d'aquesta notificació.

- En quant que el deute hagi estat pagat, hauran de ser cancel·lats de manera immediata les dades relatives al deute. També es prohibeix mantenir en els fitxers al respecte el denominat "saldo cero".
- S'estableix la responsabilitat de l'acreeedor, o persona que actuï pel seu comte, si aporta dades inexactes per la seva inclusió en el fitxer.
- Es regula de forma detallada el deure d'informació al deutor. En primer lloc, haurà d'ésser advertit de la seva possible inclusió en el fitxer en el moment de subscriure un contracte del que pugui derivar-se un deute futur. En cas d'impagament, s'haurà d'informar al deutor, tant amb caràcter previ a la inclusió de la dada en el fitxer, com en els trenta dies següents a la inclusió.

Regulació de les activitats de publicitat i prospecció comercial

- L'entitat que contracti amb una empresa la realització d'una campanya publicitària estarà obligada a assegurar-se de què aquesta ha recavat les dades de complint amb tot allò establert per la Llei.
- Serà obligatori el consentiment de l'afectat per a què els responsables dels diferents fitxers puguin creuar les seves dades per promocionar o comercialitzar productes o serveis.
- Es regulen les denominades "llistes d'exclusió" o "llistes Robinson" per a què qualsevol afectat, que obligatòriament hagi d'ésser informat de la seva existència, pugui comunicar al responsable d'un fitxer que no desitja rebre publicitat.

Aquestes llistes seran d'obligada consulta prèvia per part de qui realitzi activitats de publicitat o prospecció comercial.

Davant la creixent externalització d'aquests serveis d'obtenció de dades, es regulen de forma detallada les relacions entre el responsable del tractament i l'encarregat del mateix. Així, el responsable del fitxer que encarregui aquesta contractació haurà de vigilar que l'encarregat que contractarà reuneix les garanties per a complir el règim de protecció de dades, en especial en quant a la seva conservació i seguretat.

Com a norma general, per a què l'encarregat del tractament contractat pugui subcontractar alguns del serveis, ha d'estar autoritzat per el responsable del fitxer o tractament. S'exigeixen determinats requisits d'actuació per part del subcontractista, amb la fi de què el responsable del fitxer mai perdi el coneixement i control sobre els tractaments realitzats, en última instància, en el seu nom i compte.

Targeta Sanitària

Per facilitar l'assistència sanitària per el Sistema Nacional de Salut i facilitar la utilització de la targeta sanitària individual, expressament s'aclareix que no és necessari el consentiment de l'interessat per a la comunicació de dades sobre la salut, inclús a través de mitjans electrònics, entre els diferents centres, quan es realitzi per a l'atenció sanitària de les persones.

Transferència internacional de dades

- S'estableix un règim sistemàtic de les mateixes, amb la possibilitat de que el Director de l'Agència Espanyola de Protecció de Dades declari l'existència d'un nivell adequat de protecció a un Estat respecte el qual no existeixi la decisió adequada per part de la Unió Europea.
- També s'aclareixen els supòsits on es podran aportar garanties que permetin l'autorització d'una transferència per part del director, incloent en aquest apartat les denominades "biding corporate rules", o codis interns dels grups multinacionals d'empreses, que el seu compliment pogués ésser denunciat davant l'Agència.
- S'introdueix l'opció de suspensió o revocació d'una determinada transferència que hagués estat prèviament autoritzada

L'entitat que contracti amb una empresa la realització d'una campanya publicitària estarà obligada a assegurar-se de què aquesta ha recavat les dades de complint amb tot allò establert per la Llei.

per part del Director de l'Agència Espanyola de Protecció de Dades quant s'hagués donat l'incompliment o falta de garanties.

- Tenint en compte les sensibilitats que es puguin donar en la transferència internacional de dades, sobretot quan pugui implicar la deslocalització de serveis presats dins el territori espanyol, s'inclourà un procediment d'autorització d'un tràmit d'informació pública, on es podran aportar al·legacions sobre la legalitat d'aquestes actuacions.

En quant a la potestat sancionadora de l'Agència Espanyola de Protecció de Dades, no es modifiquen les infraccions, sancions o quantia de les multes, però sí s'introdueix un límit temporal de dotze mesos en la durada de la incoació d'un expedient sancionador. Passat aquest termini sense un procediment sancionador, aquestes actuacions prèvies s'entendran com a caducades.

Això redundarà, sens dubte, en benefici dels ciutadans, ja que podran conèixer en un període de temps raonable si la seva conducta és o no mereixedora de sanció.

Per una altra banda, la tramitació d'aquest Real Decret s'ha caracteritzat per la contínua col·laboració entre el Ministeri de Justícia i l'Agència Espanyola de Protecció de Dades, així com la més absoluta transparència, arribant a ser comunicat amés de seixanta entitats i associacions representatives de drets e interessos afectats i rebent observacions al respecte de quaranta d'elles.

Així mateix, s'han tingut en compte els comentaris i observacions de les Autoritats Autòniques de protecció de dades que existeixen en la actualitat (Madrid, Catalunya i País Basc). Igualment s'han estudiat les qüestions referents a la Llei Orgànica de Protecció de Dades que durant els seus quasi vuit anys de vigència han estat plantejades per diferents instàncies i òrgans constitucionals, com les Càmeres Parlamentàries, el Defensor del Poble o organismes similars de les Comunitats Autònomes. ■